

20 SEP 2004

0.21-2300750/49

FØROYA LANDSSKJALASAVN

(Faroe National Archives)

V. U. Hammershaimbøgata 24

FO-100 Tórshavn, Føroyar - Faroe Islands

Tlf. + 298 31 66 77 - Fax + 298 31 86 77

e-mail: fararch@lss.fo

Tórshavn 17. sept. 2004

LSS. j. nr. 2003-040-2

(at skila til í svári)

Almanna- og Heilsumálaráðið
Eirargarður 2
100 Tórshavn

Viðv. uppskoti til løgtingslóg um gransking í mannaílegum

Landsskjalasavnið hevur hesar viðmerkingar til uppskot til løgtingslóg um gransking í mannaílegum (ílegulógin)

Tíðarætlan

Landsskjalasavnið hevur uppá fyrispurning áður gjørt eina meting av, hvussu nógv tíð skal nýtast til at gera Ættarbandsskrá Føroya. Tann tíðarætlanin varð gjørd við støði í skrásetingararbeiði, sum Landsskjalasavnið fyrr hevur gjørt. Royndir við at gera ættarbandsskrá í Íslandi vísa tó, at henda tíðarætlan sum upprunaliga varð gjørd, helst ikki kann haldast. Tvær orsøkir eru til hetta. Í fyrri lagi tekur tað langa tíð at tøppa tilfarið inn, tí tað kann vera sera misjavnt og torskilt, í øðrum lagi má ein ættarbandsskrá alla tíðina kunna endurnýggjast. Tað er tí at krøvini til hvørjar upplýsingar ættarbandsskráin skal innihalda, kunnu broytast og at hon møguliga skal víðkast bæði framefter og aftureftir í tíð. Í Íslandi hava tey verið í holt við ættarbandsskránni (Íslendingabók) í meira enn 10 ár, og tey seinastu 4-5 árin hava eini 4-5 fólk arbeitt við henni.

Landsskjalasavnið ivast tí í, um tað fer at bera til, at gera eina fullfíggjaða føroyska ættarbandsskrá eftir einum ári, hóast føroyska ættarbandsskráin verður minni enn hin íslenska.

Neyðugar upplýsingar

Inntøppingin av grundupplýsingunum til ættarbandsskránni er, sum royndirnar m.a. í Íslandi vísa, sera arbeiðs- og tíðarkrevjandi. Tí er týðningarmikið at hava allar tøkar upplýsingar við beinanvegin. Í fyrsta lagi kunnu ískoytisupplýsingar hava týðning, tá ið einstaklingar skulu eyðmerkjast í ættarskránni. Eisini hevur tað týðning, tá farið verður í holt við eina so umfatandi inntøpping, ikki bert at hava ílegugranskingina fyrri eyga. Tær keldur sum skulu nýtast til at fáa grundtilfarið til ættarbandsskránni innihalda eisini upplýsingar, sum kunnu nýtast í aðrari gransking, tað verður seg náttúruvísundarlig, samfelagsvísundarlig ella humanvísundarlig gransking. Hetta merkir sostatt, at Føroyar sum heild, og granskingarumhvørvið serstakliga, kunnu fáa stórt gagn av hesi verkætlan. Um hetta skal gerast veruleiki, verður neyðugt at leggja inntøppingina til rættis so, at grundupplýsingarnar verða lagdar inn í fleiri grunnar, hvør sær skipaður eftir tí keldutilfari sum er til taks í dag (kirkjubøkur, fólkataljingar o.s.fr.), og at ættarbandsskráin so dregur tær upplýsingar, sum eru neyðugar fyrri hana úr teimum ymsu skráunum/dátugrunnunum.

Hetta merkir, at m.a.sosialar upplýsingar eisini verða inntøppaðar. Hetta eigur tó ikki at vera ein trupuleiki, tí hesar upplýsingar eins og ættarupplýsingar kunnu navnloynast. – Í hesum sambandi skal vera gjørt vart við, at ættarbandsupplýsingar í summum førum mugu rokast at vera sera viðkvæmar upplýsingar.

Ein annar fyrimunur við at tøppa upplýsingar inn (talgilda) eftir sama leisti sum tær eru í upprunakeldunum er, at hetta er besti háttur at tryggja, at feilirnir verða so fáir sum gjørligt, bæði tí at tað er lættari at tøppa inn, og tí at tað verður betri og lættari at rættlesa inntøppingina. Sostatt vil ein sovorðin ætlan eisini verða ein góðskutrygging.

Best hevði tí verið, um Landsskjalasavnið hevði tøppa inn allar upprunaupplýsingarnar í ymsar skráir/grunnar, og lat Ílegusavninum tær í tí líki sum tær skulu brúkast her.

Ættarbandsskráir, eisini í sambandi við ílegugransking, verða gjørdar um allan heimin. Summi øki eru betri egnaði til ílegugransking enn onnur. Ein fyrimunur, sum eisini Føroyar hava, er kravið um ein relativan 'homogenan gen-massa'. Ein annar fyrimunur í ílegugranskingarhøpi er støddin. Hetta vil siga, at jú størri mongdin av íbúgvum er, jú betur er økið egnað til ílegugransking; ein stór fólkamongd hevur m.a.væntandi fleiri sjúkur, sum kunnu tengjast at ílegugransking. Her hava Føroyar ongan fyrimun. Eitt dømi um stóra fólkamongd er Bayern. Har eru tey eisini í holt við at gera ættarbandsskrá. Tey hava eisini ein 'homogenan genmassa', men hann er millum 15 og 20 ferðir so stórur sum Føroyar.

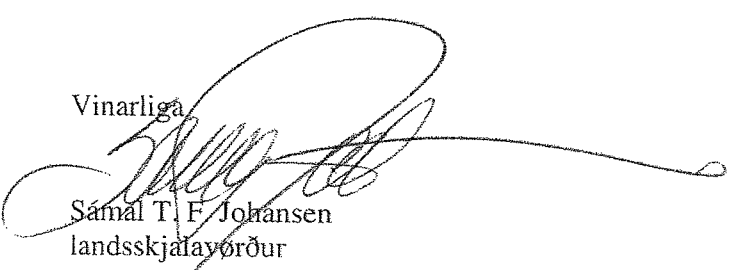
Hetta talar fyri, at farið verður í gongd við hetta skjótast gjørligt, og at hetta verður gjørt so sum Landsskjalasavnið ræður til, nevnliga við atliti ikki bert til ílegugransking, men eisini til fyrimuns fyri aðra gransking.

Skjalasavnslógir

At enda skal nemast eitt sindur við atgeingi til upplýsingar á Landsskjalasavninum, sum møguliga kann hava ávirkan.

Hvørki Ll. 49 frá 1992 um Føroya Landsskjalasavn ella danska Arkivloven, Lov nr. 1050 om offentlige arkiver m.v. af 17. december 2002, verða nevndar, hvørki í lógini ella í viðmerkingunum til lógina, hóast lógin um Landsskjalasavnið m.a. ásetur hvørjar reglur eru fyri atgeingi til savnindi sum eru á Landsskjalasavninum. Ein av hesum reglum er, at persónsupplýsingar, sum eru yngri enn 80 ár, ikki eru alment atgongdar. Hetta áramál er 75 ár fyri upplýsingar úr skjølum hjá ríkisstovnum.

Vinarliga

Sámuel T. F. Johansen
landsskjalavørður